

Redd Barnas høringsvar til husleielovutvalget

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for barns rettigheter slik disse er nedfelt i FNs barnekonvensjon. Redd Barnas Norgesprogram arbeider for at rettighetene til barn i Norge skal respekteres, beskyttes og oppfylles. Vi er særlig opptatt av å beskytte rettigheter til barn og unge i sårbare livssituasjoner, og at barn og deres familier skal få gode oppvekstvilkår.

Barn har rett til en verdig bolig

Barn har rett til en verdig bolig, og de har rett på et trygt og godt bomiljø. Dette er fastslått både gjennom FNs barnekonvensjon artikkel 27 og FNs bærekraftsmål nr. 11. Men mange barn i Norge opplever det ikke slik.

Tilgangen til tilfredsstillende bolig har stor betydning for oppfyllelse en rekke av barns rettigheter. Barnekonvensjonen artikkel 27 slår fast at alle barn har rett til en levestandard som er tilstrekkelig for deres utvikling. Dette inkluderer rett til å bo trygt og godt. Myndighetene skal, innenfor rammen av sine midler, treffe egnede tiltak for å hjelpe foreldre og andre som har ansvar for barnet med å sikre at barn får en trygg og stabil bosituasjon. Dette tilsier at barnefamilier i større grad bør prioriteres for å oppfylle myndighetenes forpliktelse til å oppfylle barns rettigheter, slik de er nedfelt både i FNs barnekonvensjon og i norsk lov.

Barns boforhold har stor betydning for barns levekår i oppveksten.

Hvordan vi bor, henger nøye sammen med hvordan vi har det. En god og trygg bolig har betydning for om barn fullfører skolen og tar vare på helsen sin. Bor man trangt og dårlig er det vanskelig å få gjort lekser eller invitere venner med hjem. Boligen, bomiljøet og en stabil bosituasjon er rammen for barns sosiale liv og gir tilhørighet til et nærmiljø og et lokalsamfunn. Barn fra familier som bor trangt har et større behov for trygge møteplasser utenfor hjemmet, men færre deltar i organiserte fritidstilbud. Barns bosituasjon er viktig for at barn skal ha en trygg oppvekst, men det påvirker også mulighetene de får som voksne.

Boligsituasjonen til barn som bor i kommunal bolig karakteriseres ofte som oppsiktsvekkende dårlig. Kommunale boliger er ment å være midlertidig, men særlig barnefamilier blir boende i lengre tid. Noen barn bor i kommunal bolig i store deler av oppveksten. Foreldre kan ikke skjerme barn mot dårlig boligstandard som trangboddhet og fukt, stigmatisering og negative oppslag i media, eller problemer som kan komme ved sammenblanding av barnefamilier med psykiatriske pasienter og rusavhengige. De kan heller ikke skjerme barna for bekymringene og levekårsstresset som mange foreldrene preges av. Kommunale boliger tildeles familier som har dårlig råd, og ofte er dette familier som har levd i vedvarende lavinntekt over tid. Mange har ikke mulighet til å dra på ferier, helgeturer, til badeland eller betale for dyre fritidsaktiviteter. I forskningsprosjektet *Ungdom i kommunale boliger* forteller ungdom hvordan det er å bo og vokse opp i kommunal bolig. De kommer også med råd til myndighetene om hva som er viktig å tenke på for at barn og unge i kommunale boliger skal ha det best mulig. Oppsummert hadde ungdommene følgende åtte råd til

myndighetene: 1. Store nok leiligheter til barnefamilier, 2. Barn må ikke bo samme sted som narkomane, 3. Ungdoms-faddere og noen som passer på, 4. Hjelp til foreldrene våre, 5. Et sted å være, 6. Gratis fritidsaktiviteter, 7. Gratis kollektivtransport ville hjulpet oss mye, 8. Tilbud om turer og ferier.

Lavinntektsfamilier har ofte usikker tilknytting til boligmarkedet. De flytter mye og kan ha lav standard på boligen. Barn som Redd Barna har snakket med forteller at penger er viktig for at du skal ha et godt og trygt sted å bo, og at «de med lite penger har mindre plass og bor i dårlige områder»¹. Denne gruppens utfordringer knyttet til boforhold er et potensielt voksende problem da over 110 000 barn vokser opp i lavinntektsfamilier. I vårt innspill er vi i hovedsak opptatt av at barn fra lavinntektsfamilier skal få trygge og stabile boforhold. Skal vi bryte mønstre med at fattigdom går i arv, er det lurt å starte med å sikre at alle barn får en verdig bosituasjon.

Redd Barna ønsker også å understreke at barnefamilier bør være en gruppe som i større grad må prioriteres i boligsosialt arbeid, inkludert i lovverket. Barn og unge utgjør en stor andel av de som kategoriseres som vanskeligstilte på boligmarkedet, i «2019 utgjorde barn og unge hele 78 000 av 179 000 vanskeligstilte på boligmarkedet»².

Redd Barnas innspill

Kontraktslengde ved tildeling av kommunal bolig til barnefamilier

Redd Barna etterlyser et tydeligere barneperspektiv i reglene om kontraktslengde ved tildeling av kommunal bolig til barnefamilier.

Husleieloven § 11-1 regulerer boliger til vanskeligstilte på boligmarkedet, blant annet boliger til barnefamilier. Bestemmelsen gir kommunene adgang til å inngå leiekontrakter for kortere varighet enn tre år, uten hinder av husll. § 9-3. Redd Barna mener bestemmelsen gir økt risiko for ustabile boforhold for barn i kommunale boliger. Barn bosatt i kommunal bolig opplever hyppigere flytting enn andre barn allerede etter gjeldene lovverk, hvor hovedregelen er tidsbestemte leieavtaler på minimum tre år.

I forarbeidene til loven påpekes det at “dersom det vurderes bruk av korttidskontrakter hvor dette berører barn, er det ikke tilstrekkelig at det er forsvarlig ut fra boligpolitiske vurderinger. Dette må vurderes opp mot barnekonvensjonens krav som er inkorporert i norsk lovgivning. Hensynet til barnets beste kan være til hinder for bruk av korttidskontrakter”.³ I forarbeidene er det derimot ikke gitt nærmere retningslinjer for når hensynet til barnets beste kan være til hinder for bruk av korttidskontrakter, og etterlater en uklar rettstilstand.

¹ Redd Barna (2020): Alt koster penger! Erfaringer og råd fra barn om fattigdom og utenforskap i Norge.

² Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Høringsnotat, Forslag til lov om kommunenes ansvar overfor vanskeligstilte på boligmarkedet. 20/6106, (innledningen) [Kommunenes oppgaver og ansvar på det boligsosiale området \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no)

³ Ot.prp.nr.74 (2007-2008) Lov om endringer i husleieloven, Til § 11-1, side. 52.

Redd Barna anbefaler derfor at det må lovreguleres i hvilke tilfeller korttidskontrakter kan brukes overfor barnefamilier i tråd med barnekonvensjonen. Dette for å sikre at barn i kommunale boliger får stabile og trygge boforhold.

Vi viser til at i Oslo skal det innføres en ny forskrift om at boliger til vanskeligstilte familier med barn mellom 0 til 14 år, skal gis for minimum 7 år ved førstegangs leie, og 5 år ved første fornyelse av leieavtalen.⁴ Endringen begrunnes med at det skal sikres at barn skal få bo i nærmiljøet over tid, og mens de bor i grunnskolen. Redd Barna anbefaler at dette innføres i lovverket nasjonalt slik at barn i kommunale boliger over hele landet blir sikret stabile boforhold.

Ellers anbefaler Redd Barna at barneperspektivet også bør vurderes ved tidsavgrensning til kortere tid enn tre år ved tidsbestemte leieavtaler etter husleieloven § 9-3 første ledd bokstav b.

Oppsigelsestid av leieavtaler

Husleieloven gir utleier mulighet til å si opp en tidsubestemt leieavtale med tre måneders oppsigelsesfrist, jf. husll § 9-5. Redd Barna mener at hensynet til barn må styrkes ved oppsigelse av tidsubestemte leiekontrakter.

Redd Barna anbefaler at oppsigelsesfristen bør være fem måneder i stedet for tre måneder der oppsigelsen også vedrører barn. Dette vil forhindre at barn må avbryte et semester på skolen eller i barnehage dersom oppsigelsen innebærer at barnefamilien må flytte langt unna.

Hensynet til barnets beste i husleieloven

I dagens husleielov er barneperspektivet fraværende. Redd Barna ønsker å understreke at barn bør være en gruppe som i større grad prioriteres i lovverket, ettersom både private og offentlige boligkontrakter påvirker barns levekår i stor grad.

Med vennlig hilsen
Redd Barna

Thale Skybak
Seksjonsleder kunnskap og nasjonal politikk

Stina Eiet Hamberg
Spesialrådgiver gode levekår

Anna Kleppe
Spesialrådgiver barns rettigheter

⁴ https://www.leieboerforeningen.no/media/re4ae2xh/byr%C3%A5dssak-158_23-forskrift-tildeling-kommunal-bolig-i-oslo-kommune.pdf

